

na Črnučah, ki so takoj začeli iskati. Aretirani France je po poklicu strojni ključavničar in je v življenju že marsikatero zagodel. Pri preiskavi so našli pri njem 12 ponarejenih kovancev po 50 Din in 4 po 20 Din.

Bombni atentat na naš konzulat v Celovcu. Dne 4. januarja zvečer je vrgel neznanec na poslopje našega konzulata v Celovcu bombo, ki je stavbo precej poškodovala. Naš konzul in njegova družina sta ostala nepoškodovana.

Strašna rudniška nesreča. V rudniku Nelson v Duchcovem na Čehoslovaskem se je pripetila eksplozija. Nesreča je zahtevala 150 rudarskih življenj, ki zapuščajo 129 sirot.

Strašna povodenj v Kaliforniji. Večdnevno deževje zadnjih dni je povzročilo po srednji in južni Kaliforniji v Severni Ameriki povodenj, kakršne ni bilo od leta 1877. Poplava je zahtevala blizu 180 smrtnih žrtev in povzročila mnogo milijonov dolarjev škode. Več tisoč ljudi je ostalo brez strehe, veliko stotin pa jih je ranjenih. Narastle vode so odnesle približno 20 mostov. Mesto Glendale je ostalo brez pitne vode, okraj Montrose pa brez luči. V Los Angelesu je padlo v 24 urah nad 30 cm dežja in na posameznih ulicah je dosegla voda višino nad 1 meter. Del vrta za divje zveri je poplava popolnoma porušila. Mnogo divjih zveri je pobegnilo ter povzročilo strah v okolici. V Montresu je vodni val, visok približno 8 metrov, porušil dom frontnih bojevnikov, pri čemer sta našli smrt 2 ženski. Popolnoma je opustošena tudi okolica Beverley Hillsa pri Hollywoodu. V okolici Crescente pogrešajo 30 ljudi, o katerih menijo, da so našli smrt v valovih. Pri Los Angelesu je padel avtomobil v narastlo deročo reko ter je 6 potnikov utonilo. Na raznih mestih je voda pretrgala železniške nasipe, radi česar je postal promet nemogoč. Prav posebno hudo so trpela zaradi poplavl mesta Pasadena, Compton, Venice in Glendale.

Razvaline potniškega letala Köln—Bruselj—London. Smrtno ponesrečilo je 8 potnikov in 2 pilota.

Nova zaloga nabožnih predmetov je dospela, posebno križev, kipov, slik in podobic itd. Naročujte pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru!

Denarnice za drobšč kupite najbolje v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila v Mariboru.

Predivo in konopljo vam izdelam v vrvarsko blago. Šinkovec Anton, Celje, Dežkov trg.

Beseda naši mladini.

Dopis kmeta iz okolice Slovenjgradca.

Le malokdo opazi, kakšne žalostne razmere vladajo ponekod med našo mladino. In če kdo to vidi, si navadno misli: je pač mladina; ko bodo postali strejši, se bodo že spametovali. Toda star pregovor pravi: Kar se je Janezek naučil, Janez zna. Če je človek pred nekaj leti ali desetletji opazoval fante, ki so se zbirali v družbah in ob nede-

ljah pri cerkvi ter včasih tudi v gostilnah pri kapljici vina, je videl, da so bili v нравnem in verskem oziru po večini na dosti visoki stopnji. Dandanes se je v tem oziru mnogo spremenilo na slabše. Posurovelost se je začela na nevaren način širiti med mladino. Surova postaja beseda. Če takšnega fanta ogovoriš, dobiš kot odgovor psovko, zasoljeno s slovensko in celo s prav ostudno italijansko kletvico. Gorje pa mlademu, neizkušnemu fantu, ki pride v družbo takšnih besednih surovežev! Še bolj gorje poštememu dekletu, ki zaide v družbo, v kateri švigajo semtertja kletvice in klafarske besede kot strele po poletnem ozračju. Surovo je postalo dejanje takšnih fantov. Koliko

Stediti je treba že pri vžigalicah.

Ljudski pregovor se glasi, da je treba pri-četi s štednjo pri šibicah. V sedanjih letih obče krize, pomanjkanja ter brezposelnosti se krči konzum šibic celo v Nemčiji od leta do leta, kakor je razvidno iz naslednje statistike. Zadnje leto pred vojno je znašala uporaba šibic v celi Nemčiji 86.237 milijonov komadov, l. 1926-1927 126.571 mil. kom., leta 1927-28 129.842 mil. kom., l. 1928-29 131.699 mil. kom., leta 1929-30 170.780 mil. komadov. Pri okroglih 65 milijonih celotnega nemškega prebivalstva uporabi 1 Nemeec letno 2627 komadov šibic, ali 7,2

Januš Golec:

KRUCI

Ljudska povest po zgodovinskih virih.

Dunaj sam se je tresel pred četami Krucev, ki so pustošile po Moravskem in radi tega je pričel cesar s Tökölyjem pogajanja, da pomiri nemirneže. Do pravega izmirjenja med Madžari in Dunajem sploh ni prišlo. Turki so podpihovali Tökölyja in mu obetali kraljevske svobodščine. Emerik se je čutil mogočnega glavarja reda vajene in z vsem potrebnim oskrbljene vojske, katera je posedala oporo doma in v inozemstvu.

Turki so šli v mržnji do Habsburžanov tako daleč, da je imenoval sultan Emerika Tököly s posebno diplomu za kralja Krucev in mu podelil gospodstvo čez osrednje Ogrsko. V znamenje nove oblasti je prejel: krono, zastavo ter buzdovan. Bil je Turčiji podložen »hospodar«, ki je plačeval sultanu na leto 40.000 piastrov davka in mu je moral biti za slučaj poziva na uslugo z vsemi svojimi četami.

1. nadaljevanje.

Kraljevska čast, vojaška moč in s tem tudi preskrba z denarnimi sredstvi je bila najboljša nagrada Emeriku, ker je poslušnil častihlepje svoje žene Helene. Saj je bila pravzaprav ona glava prvega kraljestva Krucev.

Čisto varnega se kralj Emerik kljub povišanju le ni počutil. Ni si zbral stalnega sedeža, vladal je sedaj s tega pa zopet z drugega gradu v neprestani pripravljenosti, da udari na Habsburžane ali odhiti na pomoč turškemu sultanu.

Davke in sploh sredstva v denarju in blagu so izterjevale bande Krucev od plemičev izven mej Emerikove kraljevine, in od trgovcev, ki so vzdrževali kupčijske zveze med Budimpešto in Carigradom. Kaj je bilo bolj zapeljivo, nego klati, ropati, dobro jesti ter piti in za vse zločine žeti mesto krvniške sekire ali vrvi kraljevsko pohvalo in nagrado!

Emerikova vojska je bila vdana kralju. Kaka izdajstva, poverebe ali pobegi se sploh niso dogajali.

Kruci so bili celo po pojmi tedanjega kulturnega sveta na celem svetu edina tolovajska organizacija, ki je imela od zunanjega sveta priznanega kralja in kraljico iz tolikanj imenitnega rodu Zrinjskih.

je v naši domovini pretepev, napadov, pokoljev in pobojev! Napram temu ni najboljša politika molčati. Treba je včasih izreči ostrejšo besedo v opomin. Dolžnost vseh, ki jim je pri srcu bodočnost naše mladine, je, da v sporazumu s Katoliško akcijo začnejo delo za verski in nramni dvig naše mladine. Drugače se bodo res uresničile napovedi tistih, ki pravijo, da bo Evropa s svojo kulturo popolnoma propadla; s to Evropo propadamo tudi mi. Hvala Bogu, reči moremo in tudi moramo, da ni vsa naša mladina takšna. Poleg slabih imamo tudi še dokaj dobrih fantov in deklet med nami, ki so vkljub vsem slabim zgledom še ostali dobri in značajni in jih val današnje razbrzdčnosti in nemorale ni mogel potegniti v svoj vrtnec.

Vsem, ki so še dobri in značajni, velja opomin: Vztrajajte v dobrem! Bodite apostoli za tiste, ki so zabredli s pravega pota, ali pa jim preti nevarnost, da jih pokvari slaba družba ter nekrščanski časnik! Bodite člani samo krščanskih društev in čitatelji samo krščanskih časnikov in dobrih knjig! Krščanskim staršem pa bodi v premislek, da naj svoje otroke vzgajajo tako, in sicer že od rane mladosti, da bodo znali in mogli biti dobri in pošteni tudi takrat, kadar ne bo nad njimi čuvalo očetovsko ali materino oko! Prešibko drevo prej ali slej podere vihar.

*

Kamnica pri Mariboru. Na željo občinstva ponovi naše Katoliško prosvetno društvo v nedeljo dne 14. t. m. žaloigro v petih dejanjih »Mlinar in njegova hči«. K prav obilni udeležbi od blizu in daleč vabi odbor.

Cirkovce. Na staro leto so Cirkovljani vpriporili na društvenem odru Vombergarjevo dramo »Vrnitev«. Za deželski diletantski oder je bila vsekakor izredno posrečena predstava, ki je mnogim orosila oči. Čast, komur čast!

Ljutomer. V nedeljo dne 14. januarja, vpriporijo naši fantje in dekleta, včlanjena v Čitalnico, znano Vombergarjevo dramo »Vrnitev«, ki je že pri prvi predstavi doživela zadovoljiv uspeh. Vabimo vse, domačine in oko-

ličane, da si to najnovejšo dramatsko slovensko delo ogledajo na odru Katoliškega doma. To je zadnja predstava »Vrnitve«. Zveze z vlaki so ugodne.

Ljutomer. Novoustanovljeno društvo Ljudska čitalnica, ki ima svoje prostore v Katol. domu, prav živahno deluje. Knjižnica, ki je odprta vsako nedeljo od 8. do 10. ure dopoldne, je vedno oblegana od mladine, ki hoče dobrega čtiva za zimске večere. Poslužite se te prilike vsi, ki radi berete knjige. Za izposojnino plačate 50 par. Istočasno se lahko prijavite kot član Ljudske čitalnice. Opozorjamo že danes vso mladino, da bomo ustanovili velik društveni pevski zbor, ki ga bo vodil novi g. kaplan Stanko Trobina, ki je izvrsten muzikus.

*

Za naša dekleta.

Sveto leto je prineslo za naša dekleta iz Slovenskih gor, Pljuškega polja in Halož nekaj izrednega. »Zadnji dnevi leta bodo takozvane zaprte duhovne vaje v Mariboru pri častitih šolskih sestrah«, tako je naznanil »Slovenski gospodar« v božični številki. Nekateri so dvomili, ali se bo obneslo, pa naša pridna dekleta so prekosila vsa pričakovanja. 51 postelj je

bilo pripravljenih, a 60 deklet je prišlo: mnoge peš: 5, 6 in 7 ur hoda, druge z vlakom ali avtobusom, ena celo iz daljnih Prevalj. Vedenje je bilo vzorno in z vso resnobo so se dekleta v tem lepem tečaju učila obdelovati vrtec svoje duše. Pozorno so sledila vsaki dan štirim govorom preč. g. p. superiora Tomca iz družbe Jezusove; prosti čas so porabile za čitanje in za zapisovanje najvažnejših misli in sklepov. Sveta tihota je vladala točno po predpisih; le v petju Marijinih pesmi smo slišali odmev duhovne radosti, ki je zavladala v mladih, idealnih srcih. Prehitro so minuli zlati dnevi. Solze ob slovesu so pričale, kako srečni so bili dnevi na gori Tabor. Z vročo zahvalo smo se ločili od ljubih nam prostorov in dobrih sester in duhovnega voditelja. Slovesni sklep nam je priredil sam vrhovni voditelj Marijinih družb preč. g. kanonik Časl, potem smo šle še na božjo pot v novo kapelico presv. Srca Jezusovega, nato pa odhitele polne duhovne radosti na vse štiri strani sveta domov. Želimo vsem našim tovarišicam, da jim sveto leto prinese priložnost, opraviti duhovne vaje kakor me. Naj bi tudi nam bili koncem novega leta zopet odprti mili prostori v samostanu čč. šolskih sester v svrhu duhovnih vaj! Vsem prirediteljem teh lepih dni pa bodi tisočerna hvala in zahvala vseh srečnih udeleženk teh duhovnih vaj! — M.

Kamnica pri Mariboru. Naš star znanec g. Franjo Žebot, sedanjí glavni zastopnik domače Vzajemne zavarovalnice, bo prihodnje nedeljo dne 14. t. m. po rani božji službi govoril v gostilni Pavešič o zavarovalnih zadevah s posebnim ozirom na sedanje žalostne gospodarske razmere. Vabimo vse gospodarje in gospodinje.

Št. Peter pri Mariboru. Pred božičnimi prazniki je umrla v Slov. Bistrici č. sestra Pulherija Ploder, stara 71 let. Rajna je dolgo dobo let delovala v tukajšnjem samostanu ter je bila splošno priljubljena in cenjena radi vedne pripravljenosti, pomagati trpečim bolnikom. Rajni sestri bomo ohranili Šentpeterčani

hvaležen spomin! — Navzlic gospodarski krizi, ki nas tare, število naročnikov »Slovenskega gospodarja« in drugih naših listov ne bo nazadovalo, temveč še bo narastlo. Časi in razmere so takšne, da mora sleherna krščanska hiša biti naročena vsaj na en katoliški časopis. Časopisom pa, ki kratijo in sovražijo dedščino naših prednikov, to je vero očetov in jezik materin, ne dajmo prostora. Bodimo odločni, bodimo značajni in vztrajni katoličani ter širimo katoliški tisk. Šentpeterčani, ne pozabite naročiti tudi Mohorjevih knjig. Za 20 Din dobite zopet šest lepih knjig. Število naročnikov Mohorjevih knjig ne sme nazadovati. Naši fantje so se v velikem številu naročili na svoj list »Naš dom«. Urednik pa naj skrbi, da bo list res zanimiv in primeren za kmečko mladino. Naj uči in navaja mladino ljubiti svoj rodni dom, domačo zemljo, kmečko delo, običaje in navade, da bo kmetijska

Tolpe Krucev, kojih člani so bili kmetje pod vodstvom plemstva, niso bile nastanjene po določenih garnizijah, utrdbah ali celo trdnjavah. Postojanke Krucev so imenovali »tabore«, kojih lega nikakor ni bila navezana na višine. Kruci so taborili tudi po dolinah, gozdovih in celo po močvarah. Število kručevskih tabornikov je znašalo kvečjemu po 100—200 mož na enem kraju s pratežem v četverokotu krog taborišča. Nobeden tabor ni bil stalen. Poveljniki so predstavljali šotorišča po vojaški potrebi in življenskih prilikah. Obvestila so prenašali Kruci s kresi, rogovi, ali tudi z osebnimi sli.

Mnogo kručevskih taborov je bilo po današnjem Prekmurju, ker je mejilo njih kraljestvo na Muro, in proti zapadu, kjer so vpadali na avstrijsko ozemlje.

Krucem se Turkov ni bilo bati. Bili so si z njimi pobratimi in so prevzeli od njih uprav azijske lastnosti ter navade in med drugim tudi mnogoženstvo. Malodane vsak Kruc je posedal lastni harem kakor kak turški paša. Po taborih Krucev je krilatila obkoličaja ugodnih prilikah vsestranska razbrzdčnost ter nezmernost. Prirejali so plesne zabave, ki so bile

seve združene s pijančevanjem in so končavale z nečistovanjem najgrše vrste.

Krucovanje pod zaščito lastnega kralja in samega turškega sultana je bilo za tedanje itak hude čase nepopisno zlo, ki se je vedno bolj ukoreninjevalo. Kako ne? Brezdelje, tolovajstvo in lahkoživost je nekaj tako privlačnega, da bi jih zamogla zatreti ter iztrebiti edinole dejanska vernost in ta je bila Krucem od zgoraj navzdol — španska vas!

Kruci in Muropoljci je razmejevala Mura. Kljub Muri nikakor ni bilo zavarovano Prekmurje napram Prlekiji z neprestopnim kitajskim zidom. Na več mestih je vezal obe strani brod, celo most in prevoz v čolnih je bil itak v vsakdanji rabi.

Muropoljci so zvedeli kmalu, kako so se lotili Kruci mesto Turkov lastne grajske gospode in so postali oni narekovalci javne usode osrednje Madžarske. Skoro gotovo bi se bilo razgibalo kručevstvo po štajerski strani Mure, da ni imelo prebivalstvo Murskega polja z Madžari kot sosedi tako bridkih izkušenj, kojih krutost so osveževala vedno nova divjaštva v vpadih, pokoljih in v odgonu miroljubnih slovenskih kmetov v sužnost.

komada na dan. Leta 1930-31, ko je prava kriza pravzaprav še le pričela, je znašal konzum vžigalic samo še 99.169 mil. komadov, ali 1526 komadov na glavo ter na dan 42 komada. Iz tega je razvidno, da je padel konzum v 1 letu za 1000 komadov pri glavi na leto in za 3 komade pri posamezniku dnevno.

— —

Odkod čevlji z visokimi petami?

Krog leta 1700 so začeli v Parizu nositi izredno visoke pete. — Francoski ženski spol je na splošno bolj male ter neznatne zunanjosti. Da bi pa zgledale majhne Francozinje večje, so začeli izdelovati čevljarji če-